

NEZAVISNOST PRAVOSUĐA

Priredio: redovni profesor dr Milorad Bejatović

INDEPENDENCE OF THE JUDICIARY

Edited by: full professor Milorad Bejatovic, Ph.D.

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy Novi Sad

Novi Sad 2017.

Zbornik referata sa međunarodnog naučnog skupa održanog
od 21. – 23. septembra 2017. godine u Novom Sadu,
u organizaciji Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu.

Izdavač:

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu,
Geri Karolja br. 1, telefon: 021 400 – 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Recenzenti:

Prof. dr Milorad Bejatović
Prof. dr Mirko Kulić
Prof. dr Milan Počuča
Prof. dr Zoran Pavlović
Prof. dr Zdravko Jež
Prof. dr Nenad Avramović
Prof. dr Miloš Marković

Prof. dr Jelena Matijašević-Obradović
Doc. dr Predrag Mirković
Doc. dr Darko Golić
Doc. dr Jelena Stojić – Dabetić
Doc. dr Sanja Škorić
Doc. dr Nenad Bingulac

Za izdavača:

Prof. dr Marko Carić

Urednik:

Prof. dr Milorad Bejatović

Štampa:

Štamparija FELJTON, Novi Sad

Tiraž: 150

ISBN
978-86-6019-075-0

Programski odbor:

- Prof. dr MARKO CARIĆ | Dekan Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
- Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu | Republika Srbija
- Prof. dr MILORAD BEJATOVIĆ | Redovni profesor Pravnog fakulteta za privredu i
pravosuđe - Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu | Republika Srbija
- Akademik prof. dr MIODRAG N. SIMOVIĆ | Sudija Ustavnog suda Bosne i
Hercegovine | Republika Bosna i Hercegovina
- Prof. dr BORČE DAVITKOVSKI | Pravni fakultet „Justinijan Prvi“ - Univerzitet
„Sv. Kiril i Metodij“ u Skoplju | Republika Makedonija
- Prof. dr KOSTADIN PUŠARA | Redovni profesor – emeritus i specijalni
savetnik na Univerzitetu Ujedinjenih nacija za mir i razvoj u Beogradu |
Republika Srbija
- Prof. dr BORA ČEJOVIĆ | Predsednik krivičara Srbije | Republika Srbija
- Prof. dr BRANKO VUČKOVIĆ | Predsednik Osnovnog suda u Kotoru |
Republika Crna Gora
- Prof. dr ČEDOMIR BACKOVIĆ | Pomoćnik ministra pravde Republike Srbije |
Republika Srbija
- Prof. dr ZORICA DRLJAČA | Univerzitet “Apeiron” u Banjoj Luci | Bosna i
Hercegovina
- Prof. dr MIRKO SMOLJIĆ | Veleučilište “Lavoslav Ružička” u Vukovaru |
Republika Hrvatska
- Prof. dr ROK LAMPE | Research Institute of European Faculty of Law in Nova
Gorica | Republika Slovenija
- Prof. dr PETR VIKTOROVIČ MENŠIKOV | Katedra za razvojnu i pedagošku
psihologiju | Psihološki fakultet - Kaluški Državni Univerzitet Ciolkovski | Rusija

Organizacioni odbor:

- Prof. dr Milorad Bejatović
Prof. dr Miloš Marković
Prof. dr Nikola Čirović
Prof. dr Jelena Matijašević-Obradović
Doc. dr Predrag Mirković
Doc. dr Darko Golić
Doc. dr Sanja Škorić
Doc. dr Jelena Stojšić – Dabetić
Dr Dragan Grahovac

Sekretar:

Tamara Preradović, dipl.prav.

Proceedings of the International Scientific Conference
held from September 21 – 23, 2017 in Novi Sad,
organized by the Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy in Novi Sad

Publisher:

Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy in Novi Sad,
Geri Karolja No.1, telephone: 021 / 400 – 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Reviewers:

Milorad Bejatovic, PhD
Mirko Kulic, PhD
Milan Pocuca, PhD
Zoran Pavlovic, PhD
Zdravko Jez, PhD
Nenad Avramovic, PhD
Milos Markovic, PhD
Jelena Matijasevic-Obradovic, PhD
Predrag Mirkovic, PhD
Darko Golic, PhD
Jelena Stojisic-Dabetic, PhD
Sanja Skoric, PhD
Nenad Bingulac, PhD

For the Publisher:

Marko Caric, PhD - Dean

Editor-in-Chief:

Milorad Bejatovic, PhD

Print:

Print shop FELJTON, Novi Sad

Circulation: 150

ISBN
978-86-6019-075-0

Program Committee:

MARKO CARIC, PhD | Dean of the Faculty of Law for Commerce and Judiciary
- University Business Academy in Novi Sad | Republic of Serbia

MILORAD BEJATOVIĆ, PhD | Full Professor at the Faculty of Law for
Commerce and Judiciary - University Business Academy in Novi Sad | Republic
of Serbia

MIODRAG N. SIMOVIĆ, academician | Judge of the Constitutional Court of
Bosnia and Herzegovina | Bosnia and Herzegovina

BORCE DAVITKOVSKI, PhD | Faculty of Law „Iustinianus Primus“ - Ss. Cyril
and Methodius University in Skopje | Republic of Macedonia

KOSTADIN PUSARA, PhD | Full Professor - Emeritus and Special Advisor at
the European Center for Peace and Development - University for Peace
established by the United Nations, Belgrade | Republic of Serbia

BORA CEJOVIĆ, PhD | President of the Serbian Association for Criminal Law |
Republic of Serbia

BRANKO VUCKOVIĆ, PhD | President of the Basic Court in Kotor | Republic
of Montenegro

CEDOMIR BACKOVIĆ | Assistant Minister of Justice | Republic of Serbia

ZORICA DRLJACA, PhD | “Apeiron” University in Banja Luka | Bosnia and
Herzegovina

MIRKO SMOLJIC, PhD | “Lavoslav Ruzicka” University in Vukovar | Republic
of Croatia

ROK LAMPE, PhD | Research Institute of European Faculty of Law in Nova
Gorica | Republic of Slovenia

PETR VIKTOROVICH MENSHIKOV, PhD | Department of Developmental and
Educational Psychology | Kaluga State University | Russia

Organizing Committee:

Milorad Bejatovic, PhD

Milos Markovic, PhD

Nikola Cirovic, PhD

Jelena Matijasevic-Obradovic, PhD

Predrag Mirkovic, PhD

Darko Golic, PhD

Sanja Skoric, PhD

Jelena Stojisic-Dabetic, PhD

Dragan Grahovac, PhD

Conference Secretary:

Tamara Preradovic, LL.B.

Dr sc. Vanda Božić

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska*

e-mail: vanda.bozic@pravo.hr

Prof. dr Vladimir Kozar

Vanredni profesor na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe,

Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu

e-mail: kozarv@pravni-fakultet.info

NEOVLAŠTENO OTUĐENJE IMOVINE U STEČAJNOM POSTUPKU S ASPEKTA KRIVIČNOPRAVNE I GRAĐANSKOPRAVNE ODGOVORNOSTI

Apstrakt:

Autori se u radu bave neovlašćenim otuđenjem imovine u stečajnom postupku s aspekta krivičnopravne i građanskopravne odgovornosti. Neovlašćeno otuđenje imovine u stečajnom postupku s pravnog aspekta obuhvata odgovornost za prouzrokovanu štetu i pravo na naknadu štete. Imovina se može otuđiti i nakon otvaranja stečajnog postupka kao i u prethodnom stečajnom postupku posle stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika. Naknada za učinjenu štetu ulazi u obvezu stečajne mase i namiruje se prema prioritetnom redoslijedu, pre isplate drugih stečajnih poverilaca. Odredbe odgovornosti za štetu prouzročenu u stečajnom postupku sadrži, uz opšte odredbe Zakona o obligacionim odnosima, i Zakon o stečaju koji predviđa određena odstupanja, na što će biti ukazano u radu. U razmatranjima dati su predlozi de lege ferenda.

Ključne reči: *neovlašteno otuđenje imovine, stečajni postupak, naknada štete, krivična dela u postupku stečaja, izlučno pravo*

1. KRIVIČNA DELA U POSTUPKU STEČAJA

Krivična dela u postupku stečaja inkriminirana su u dvadeset drugoj glavi Krivičnog zakonika Republike Srbije. To su čl.235. *Prouzrokovanje stečaja*, čl. 236. *Prouzrokovanje lažnog stečaja* i čl. 237. *Oštećenje poverioca*.¹

* Rad je pisan u okviru potpore Hrvatske zaklade za znanost i odobrenog projekta pod br. 1949. „Multidisciplinary Research Cluster on Crime in Transition - Trafficking in Human Beings, Corruption and Economic Crime.“

1 Krivični zakonik, „Službeni glasnik RS” br. 104/09

Prouzrokovanje stečaja čini odgovorno lice u preduzeću ili u drugom subjektu privrednog poslovanja koje ima svojstvo pravnog lica, a koje neracionalnim trošenjem sredstava ili njihovim otuđenjem u bescenje, prekomernim zaduživanjem, preuzimanjem nesrazmernih obaveza, lakomislenim zaključivanjem ugovora sa licima nesposobnim za plaćanje, propuštanjem blagovremenog ostvarivanja potraživanja, uništenjem ili prikrivanjem imovine ili drugim radnjama koje nisu u skladu sa savesnim poslovanjem prouzrokuje stečaj i time drugog ošteti. Zakonom je za učinioca propisana kazna zatvora od šest meseci do pet godina, a ukoliko je krivično delo učinjeno iz nehata, kazna zatvora od tri meseca do tri godine.² Predlaže se iz krivičnih dela koja se odnose na stečaj i sam stečajni postupak isključiti posebno propisivanje kažnjavanja za nehaj. Naime, sama priroda ovih krivičnih dela govori nam u prilog tvrdnje kako ova krivična dela nije moguće počinuti iz nehata.

Prouzrokovanje lažnog stečaja, kao *delictum proprium*, može učiniti odgovorno lice u preduzeću ili u drugom subjektu privrednog poslovanja koje ima svojstvo pravnog lica ili preduzetnik, koji u nameri da taj subjekt izbegne plaćanje obaveza prouzrokuje stečaj tog subjekta prividnim ili stvarnim umanjenjem njegove imovine. Smanjenje imovine uključuje njezino prikrivanje, prividno prodavanje, prodavanje ispod tržišne vrednosti, besplatno ustupanje, kao i zaključenje fiktivnih ugovora o dugu ili priznanju nepostojećih potraživanja. Radnja ovog krivičnog dela obuhvata i prikrivanje, uništavanje i preinačenje poslovnih knjiga od strane subjekta privrednog poslovanja kako bi se prikazalo stanje na osnovu kojeg se može otvoriti stečajni postupak. Učinioc će se za prouzrokovanje lažnog stečaja kazniti kaznom zatvora od šest meseci do pet godina. O kvalifikatornom obliku radiće se ukoliko su za poverioca nastupile teške posledice te u tom slučaju učiniocu krivičnog dela može biti izrečena kazna zatvora od dve do deset godina.³

Drugo *delictum proprium* krivično delo *Oštećenje poverioca*, čini odgovorno lice u preduzeću ili drugom subjektu privrednog poslovanja koje ima svojstvo pravnog lica ili preduzetnik, koji znajući da je subjekt nesposoban ili postao nesposoban za plaćanje, isplatom duga ili na neki drugi način s namerom stavi poverioca u povoljniji položaj čime znatno ošteti drugog poverioca. Zakonom je za učinioca propisana kazna zatvora od tri meseca do tri godine. Za ovo krivično delo predviđena su dva kvalifikatorna oblika. Prvi, s predviđenom kaznom zatvora od tri meseca do pet godina koja se može izreći odgovornom licu ili preduzetniku, koji s namerom da izigra ili ošteti poverioca znajući da je taj subjekt postao nesposoban za plaćanje, prizna neistinito potraživanje ili sastavi lažni ugovor ili nekom drugom prevarnom radnjom ošteti poverioca.⁴ Drugi oblik s propisanom kaznom zatvora od jedne do osam godina, odnosi se na slučaj kad je krivičnim delom poveriocu prouzrokovana šteta velikih razmera i kad je prema oštećenom zbog toga došlo do pokretanja postupka prinudnog poravnjanja ili stečaja.⁵

2 Čl.235. *Ibid.*

3 Čl.236. *Ibid.*

4 čl.237.st.2. *Ibid.*

5 St.3. *Ibid.*

U tablici pod rednim brojem 1. navedene su inkriminacije i propisane kaznenopravne sankcije.

Tablica br.1. Krivična dela vezana za stečaj u Krivičnom zakoniku RS

Krivična dela vezana za stečaj	Kaznenopravne sankcije
čl.235. Prouzrokovanje stečaja	- Kazna zatvora od 6mj do 5god - Kazna zatvora od 3mj do 3god ako je djelo učinjeno iz nehata
čl. 236. Prouzrokovanje lažnog stečaja	- Kazna zatvora od 6mj do 5god - Kazna zatvora od 2 do 10god ako su nastupile teške posledice za poverioca
čl. 237. Oštećenje poverioca	- Kazna zatvora od 3mj do 3god - Kazna zatvora od 3mj do 5god za sastavljanje lažnog ugovora ili neke druge prevarne radnje - Kazna zatvora od 1 do 8g kad je poveriocu prouzrokovana šteta velikih razmera ili je prema oštećenom došlo do pokretanja postupka prinudnog poravnanja ili stečaja

2. KRIVIČNA DELA PREMA ZAKONU O STEČAJU

Zakon o stečaju⁶ propisuje krivična dela koja su vezana za stečaj i stečajni postupak. Inkriminirano je *Prijavljivanje lažnog potraživanja, Neobaveštavanje o namirenju potraživanja, Raspolaganje imovinom stečajnog dužnika posle otvaranja stečajnog postupka i Lažno prikazivanje i prikrivanje činjenica u unapred pripremljenom planu reorganizacije.*⁷

Prijavljivanje lažnog potraživanja i neobaveštavanje o namirenju potraživanja krivična su dela preuzeta iz bivšeg Stečajnog zakona.⁸ *Lažno prijavljivanje potraživanja* sudu u stečajnom postupku podnošenjem lažnih dokumenata ili na drugi način, kažnjivo je kaznom zatvora od jedne do tri godine i novčanom kaznom od 500.000 dinara do 10.000.000 dinara.⁹

6 Zakon o stečaju RS, „Sl. glasnik RS” br. 104/09, 99/11, 71/12 - odluka US i 83/14

7 Čl.204.-206. *Ibid.*

8 Više: Kozar, V: *Komentar Zakona o stečaju sa novelama iz 2014. godine i sudskom praksom*, Beograd, 2014

9 Čl.204. op.cit. u nap.7.

Novo krivično delo *neobaveštavanja o namirenju potraživanja* uvedeno je novelama zakona 2014. godine. Novčanom kaznom od 500.000 do 10.000.000 dinara kazniče se učinilac koji u toku stečajnog postupka naplati svoje potraživanje od jemca ili glavnog dužnika, a ne obavijesti sud u roku osam dana o naplati potraživanja.¹⁰

Raspolaganje imovinom stečajnog dužnika posle otvaranja stečajnog postupka sadrži dve inkriminacije. U prvoj inkriminaciji, kaznom zatvora od jedne do pet godina i novčanom kaznom od najmanje 500.000 dinara kazniče se ko posle otvaranja stečajnog postupka, a pre stupanja na dužnost stečajnog upravnika raspolaže stvarima i pravima iz stečajne mase bez naknade ili uz naknadu koja ne odgovara tržišnoj vrednosti. O kvalifikatornom obliku ovog krivičnog dela radiće se ukoliko je delo učinjeno iz koristoljublja za što se može izreći novčana kazna do 10.000.000 dinara.¹¹ U drugoj inkriminaciji, kaznom zatvora od jedne do pet godina i novčanom kaznom od najmanje 500.000 dinara kazniče se lice imenovano za privremenog stečajnog upravnika koje još nije stupilo na dužnost, koje raspolaže stvarima i pravima stečajnog dužnika bez naknade ili uz naknadu koja ne odgovara tržišnoj vrednosti. Ako je krivično delo učinjeno iz koristoljublja učinilac se može kazniti kaznom zatvora do 10.000.000 dinara.¹²

Lažno prikazivanje ili prikrivanje činjenica, u unaprijed pripremljenom planu reorganizacije, koje je od značaja za donošenje odluke suda ili glasanje poverilaca o planu, novina je u Stečajnom zakonu. Učinilac ovog krivičnog dela kazniče se kaznom zatvora od jedne do pet godina te novčanom kaznom od najmanje 500.000 dinara. Za njegov kvalifikatorni oblik, ako je delo učinjeno iz koristoljublja propisana je novčana kazna do 10.000.000 dinara.¹³

3. NEOVLAŠĆENO OTUĐENJE PREDMETA IZLUČNOG PRAVA PRE I NAKON OTVARANJA STEČAJNOG POSTUPKA S OSVRTOM NA PRAVNE POSLEDICE

Ukoliko stečajni dužnik neovlašćeno otuđi stvar koja je predmet izlučnog prava, izlučni poverilac ima pravo da traži namirenje iznosa koji odgovara tržišnoj vrednosti stvari. To svoje pravo izlučni poverilac ostvaruje pre isplate potraživanja stečajnih poverilaca čime dobija status „poverioca stečajne mase.“¹⁴ Izlučni poverilac ima pravo na stopostotnu isplatu u celosti.¹⁵ Time, u slučaju neovlašćenog

10 Čl.204.a. *Ibid.*

11 Čl.205.st.1. *Ibid.*

12 St.2.*Ibid.*

13 Čl.206. *Ibid.*

14 Ajnšpiler G, *Novi Zakon o stečaju*, Zbornik radova „Neka aktuelna pitanja u postupku stečaja,” IP „Glosarijum”, Beograd, 2010, str.15.

15 Vrhovšek M, Kozar V, *Naknada štete zbog neovlašćenog otuđenja stvari na kojoj posotji*

otuđenja stvari koja je predmet izlučnog prava, izlučno pravo postaje, kroz pravo na naknadu štete, obligaciono pravo.¹⁶

U slučaju da stvar na kojoj postoji izlučno pravo stečajni dužnik neovlašćeno otuđi pre otvaranja stečajnog postupka, izlučni poverilac može:

- 1- ako protivčinidba nije izvršena, zahtevati da se na njega prenese pravo na protivčinidbu.
- 2- ako je protivčinidba izvršena, ostvariti pravo kao stečajni poverilac na naknadu štete.

U prvom slučaju radi se o zakonskoj cesiji, a u drugom o naknadi štete kao obligacionom odnosu. Naknada štete ulazi u obavezu stečajne mase ako je stvar otuđena tokom prethodnog stečajnog postupka, a nakon stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika.¹⁷

Pristanak dužnika nije potreban za prenos potraživanja, međutim stečajni dužnik je dužan obavestiti dužnika o izvršenom ustupanju.¹⁸ Ustupanje prava na protivčinidbu može se izvršiti i sudskom odlukom o prenošenju prava na protivčinidbu sa stečajnog dužnika na izlučnog poverioca.

Samo u slučaju da stečajni dužnik neovlašćeno otuđi stvar pre otvaranja stečajnog postupka, ili tokom prethodnog stečajnog postupka, a pre stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika, pod uslovom da je protivčinidba izvršena, izlučni poverilac postaje obični stečajni poverioc iz trećeg isplatnog reda.¹⁹ Na njegovo potraživanje primenjuje se tada princip srazmernog namirenja.

Prenošenje prava na protivčinidbu, slično je prenosu potraživanja radi naplate, prema kojem je poverilac namiren u visini u kojoj je to potraživanje naplatio.²⁰ Poverilac bi imao pravo na naknadu štete na ime razlike između naplaćenog potraživanja i tržišne vrednosti neovlašćeno otuđene stvari kao običan stečajni poverilac u trećem isplatnom redu. U praksi se to dešava ukoliko stečajni dužnik neovlašćeno otuđi stvar po ceni nižoj od tržišne.

Valja napomenuti da ni u slučaju neovlašćenog otuđenja stvari koja je predmet izlučnog prava pre otvaranja stečajnog postupka, između izlučnog

izlučno pravo, Pravna riječ časopis za pravnu teoriju i praksu, Udruženje pravnikar Republike Srpske, Banja Luka, 2012/32, str. 603 – 617.

16 Čl.102. st. 2. Op.cit. u nap.6.

17 Kozar V, *Neovlašćeno otuđenje stavri na kojoj postoji izlučno pravo*, Radno-pravni savetnik, Poslovni biro d.o.o., Beograd, broj 2/2012, str. 73-84.

18 Čl. 438. st.1. Zakona o obligacionim odnosima, „Sl. list SFRJ”, br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, „Sl. list SRJ”, br. 31/93 i „Sl. list SCG”, br. 1/2003 - Ustavna povelja

19 Op.cit. u nap.15.

20 Čl.171. Zakona o izvršenju i obezbeđenju, „Sl. glasnik RS”, 106/2015 i 106/2016 - autentično tumačenje

poverioca i stečajnog dužnika nema smetnji za zaključenje ugovora o ustupanju potraživanja.²¹

U obavezu stečajne mase ulazi iznos koji predstavlja tržišnu vrednost stvari na kojoj postoji izlučno pravo, a koju je stečajni dužnik neovlašćeno otuđio u toku stečajnog postupka,²² a koji se namiruje prioritavno, izvan isplatnih redova u punom iznosu.

Izlučni poverilac ne može postaviti obligacionopravni zahtev s obzirom da se smatra da je izlučno pravo stvarno pravo.²³ Zahtevi usmereni na izdvajanje stvari iz stečajne mase nazvani su *separationes ex iure dominii*.²⁴ Stvar koja se u datom momentu nađe kod stečajnog dužnika u trenutku otvaranja stečajnog postupka, a koja nije njegova, u vlasništvu je izlučnog poverioca koji ima stvarnopravni zahtev za povraćajem stvari.²⁵ Samo stvari koje postoje i koje se nalaze u imovini stečajnog dužnika mogu se izlučiti iz stečajne mase.²⁶

Ukoliko se stvar neovlašćeno otuđi posle otvaranja stečajnog postupka, ili tokom prethodnog stečajnog postupka, a posle stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika, izlučni poverioc, ima pravo na namirenje kao obavezu stečajne mase, prioritavno i stopostotno, pre isplate potraživanja stečajnih poverilaca.²⁷

Zakon o stečaju ne regulira pitanje naknade štete zbog oštećenja predmeta izlučnog prava iako sadrži odredbe o obavezi stečajnog dužnika da preda stvar vlasniku te naknadi štete i pravnim posledicama neovlašćenog otuđenja predmeta izlučnog prava. Stečajni dužnik treba da stvar preda vlasniku u stanju kakva je bila u momentu otvaranja stečajnog postupka. Vlasnik ima pravo na naknadu štete, ako nakon toga dođe do oštećenja. Naknada štete predstavljala bi, u tom slučaju, obavezu stečajne mase. Valja napomenuti da bi izlučni poverilac imao pravo, i pre otvaranja stečaja, na naknadu štete zbog oštećenja stvari do koje je došlo krivicom stečajnog dužnika, prema opštim pravilima Zakona o obligacionim odnosima koja se odnose na deliktnu ili ugovornu štetu.

U slučaju otvaranja postupka stečaja nad primaocem lizinga lice koje od stečajnog dužnika zahteva predaju stvari koja je predmet lizinga mora dokazati da je imalac prava svojine, te da se stvar nalazi u faktičkoj vlasti tuženog.

21 Čl. 436. Op.cit. u nap.18.

22 Čl. 54. st.1. Op.cit. u nap.6.

23 Dukić – Mijatović M, *Stečajno pravo*, Pravni fakultet Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad, 2010, str. 209. Vidi i:čl.117. Zakona o prinudnom poravnanju, stečaju i likvidaciji

24 Jovanović – Zattila M, V, Čolović V, *Stečajno pravo*, Dosije, Beograd, 2007, str.113.

25 Dukić – Mijatović M, Mirković P, *Pregled zakonskih procedura stečajnih zakona u regionu u postupku ostvarivanja prava izlučnih i razlučnih poverilaca*, Zbornik radova VIII tradicionalnog naučnog skupa Pravnički dani Univerziteta Privredna akademija Pravni fakultet za privredu i pravosuđe Novi Sad, 2011, str. 95-123.

26 Više: Božić V, Kozar V, *Kaznenopravna i građanskopravna odgovornost za stečaj i štetu u vezi raspolaganja s imovinom*, Naknada štete i osiguranje, Tematski Zbornik radova međunarodnog značaja, I (2016), str. 232-253.

27 čl. 50. st. 4., čl.102. st.2 Op.cit.u nap.6.

Primalac lizinga kao stečajni dužnik koji posle otvaranja stečaja, neovlašćeno otuđi stvar koja je predmet lizinga, a time i predmet izlučnog prava davaoca lizinga, izlučni poverilac može da zahteva da se na njega prenese pravo na protivčinidbu, ako protivčinidba nije izvršena, ili da zahteva protivčinidbu iz stečajne mase, ako se stvar iz stečajne mase može izlučiti, ili da zahteva naknadu tržišne vrednosti te stvari i naknadu za pretrpljenu štetu, koja se namiruje kao obaveza stečajne mase, dakle prioritarno, pre isplate potraživanja stečajnih poverilaca.²⁸

4. STICANJE STVARI U STEČAJNOM POSTUPKU

Izlučni poverilac individualno određenu stvar može tražiti svojinskom tužbom neposredno od lica kome je stečajni dužnik neovlašćeno prodao stvar.²⁹ Da bi to mogao da učini bitno je da lice nije punovažno steklo svojinu na neki od zakonom propisanih originarnih načina. Imovina stečajnog dužnika, otuđuje se na javnoj prodaji, a kupnja pokretnih stvari ili nepokretnosti u stečajnom postupku predstavlja originarno sticanje svojine. Kupac kupovinom nepokretnosti na javnoj prodaji stiče pravo vlasništva iz ugovora o kupovini na javnoj prodaji, a ne temeljem prava prijašnjeg vlasnika.³⁰ Zakon o stečaju navodi da kupac isplatom cene na kupca prenosi pravo svojine na kupljenoj stvari bez obzira na ranije upise.³¹ Upis prava svojine se vrši na osnovu rešenja stečajnog sudije, pa možemo reći da se tu radi i o sticanju svojine na osnovu sudske odluke. Prema Zakonu o obligacionim odnosima lice na koje pređe na osnovu ugovora neka imovinska celina odgovara za dugove koji se odnose na tu celinu, odnosno na njen deo, pored dotadašnjeg imaoca i solidarno s njim do vrednosti njene aktive.³² Odredba, prema kojoj kupac na javnoj prodaji kupi imovinu u stečajnom postupku, predstavlja odstupanje od navedenog opšteg pravila iz razloga što je osnov prenosa imovine na javnoj prodaji u stečajnom postupku sudska odluka.

5. PRETPOSTAVKE ZA OSTVARIVANJE IZLUČNOG POTRAŽIVANJA

Izlučni poverilac može podneti zahtev da mu se izluči stvar koja ne ulazi u stečajnu masu.³³ Stečajni upravnik može zahtev odbiti ili prihvatiti za što ima

28 Kozar V, Počuća M, *Šteta u stečajnom postupku*, Zbornik referata za XIV redovno savetovanje sa međunarodnim učešćem Udruženja za odštetno pravo (međunarodni naučni skup) „Osiguranje, naknada štete i novi građanski sudski postupci”, 22 – 23. septemabar 2011, Beograd, Intermex, Beograd, str. 149

29 Čl. 37. Zakona o osnovama svojinskopravnih odnosa, („Sl. list SFRJ”, br. 6/80 i 36/90, „Sl. list SRJ”, br. 29/96 i „Sl. glasnik RS”, br. 115/2005 - dr. zakon)

30 Presuda Vrhovnog suda Srbije, Prev. 26/07 od 12.07.2007.

31 Čl. 133. st. 12. Op.cit. u nap.6.

32 Čl. 452. st.1. Op.cit. u nap.18.

33 Čl.112. Op.cit. u nap.6.

na raspolaganju rok od 20 dana. Ukoliko prihvati zahtev, mora precizirati rok za povraćaj stvari izlučnom poveriocu koji ne može biti duži od deset dana od dana prihvatanja zahteva. Ukoliko stečajni upravnik odbije da izluči stvar iz stečajne mase, poverilac ima pravo, protiv takve odluke, uložiti primedbu stečajnom sudiji. Rok za podnošenje primedbe je pet dana od prijema obaveštenja. Međutim, ukoliko stečajni sudija ospori pravo na izlučenje stvari, poverilac svoje pravo može ostvarivati u parničnom postupku.³⁴

Podnošenje prijave i osporavanje prijave od strane stečajnog upravnika su procesne pretpostavke za vođenje parnice protiv stečajnog dužnika. Podnošenje zahteva za izlučenje stvari koja ne ulazi u stečajnu masu, nije ograničeno prekluzivnim rokom³⁵ za prijavu potraživanja, što predstavlja razliku u odnosu na obligaciono-pravna potraživanja.

Podnošenje tužbe radi ostvarivanja prava na izlučenje stvari podrazumeva ispunjen uslov u vidu osporavanja prava na izlučenje stvari izlučnom poveriocu od strane stečajnog sudije, u protivnom tužba će se smatrati preuranjenom.

Kada nastupe pravne posledice otvaranja stečajnog postupka, parnični postupak koji je bio pokrenut prekida se.³⁶ Ako stečajni sudija ospori tužiocu pravo na izlučenje stvari³⁷ izlučni poverilac može predložiti nastavak parničnog postupka.³⁸ Parnični postupak, u tom slučaju, nastaviće se po preuzimanju stečajnog postupka od strane stečajnog upravnika. Predlog poverioca za nastavkom parničnog postupka treba biti odbijen (odbačen) ukoliko izlučni poverilac nije podneo zahtev da se iz stečaja izluči stvar koja ne ulazi u stečajnu masu i ukoliko stečajni sudija nije osporio pravo na izlučenje stvari s obzirom da, u tom slučaju, onda nema spora.

Ukoliko izlučni poverilac ne podnese zahtev za izlučenje do momenta prodaje imovine koja je predmet zahteva, izlučni poverilac gubi pravo na podnošenje zahteva te svoje pravo može ostvarivati u drugim postupcima.³⁹ Međutim, lice koje je kupilo stvar na javnom nadmetanju originarno je steklo stvar na temelju sudske odluke što znači da izlučni poverilac ne može podneti reivindikacionu svojinsku tužbu protiv kupca stvari sa zahtevom za povraćaj stvari.⁴⁰ Ukoliko vlasnik nije podneo zahtev za izlučenje do momenta prodaje imovine, a stečajni dužnik je

34 Dukić-Mijatović M, *Osvrt na modalitete zaštite poverilaca u stečaju u svetlu Zakona o stečaju*, Zbornik radova VII tradicionalnog naučnog skupa Zlatiborski dani prava Univerziteta Privredna akademija Pravni fakultet za privredu i pravosuđe Novi Sad i časopisa Pravo - teorija i praksa, 2010, str. 339-375.

35 Bilbija V, *Stečaj – godinu dana primene Zakona o stečaju*, Glasnik Advokatske komore Vojvodine, 2011, vol. 71, br.7-8, str. 389 -391.

36 Čl. 222. t.5. Zakona o parničnom postupku, („Sl. glasnik RS”, br. 72/2011, 49/2013 - odluka US, 74/2013 - odluka US i 55/2014)

37 Čl.112. st.5. Op.cit. u nap.6.

38 Čl. 225. st.1. Op.cit. u nap.36.

39 Čl. 112. st. 6. Op.cit. u nap.6.

40 Op.cit. u nap.28. str.151.

bio savestan, stečajni dužnik nije, prodavajući predmetnu imovinu, postupao protivpravno. Da bi postojala obaveza stečajnog dužnika da nadoknadi deliktnu štetu vlasniku prodane stvari u ponašanju stečajnog dužnika treba da postoje elementi protivpravnosti.

6. ZAKLJUČAK

Izlučno pravo, kao stvarno pravo, u slučaju neovlašćenog otuđenja stvari koja je predmet izlučnog prava, kroz pravo na naknadu štete, postaje obligaciono pravo. Stečajni dužnik može stvar na kojoj postoji izlučno pravo neovlašteno da otuđi kako pre otvaranja stečajnog postupka, zatim tokom prethodnog stečajnog postupka, a pre stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika tako i posle otvaranja stečajnog postupka ili tokom prethodnog stečajnog postupka, a nakon stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika.

Izlučni poverilac može, ukoliko stečajni dužnik neovlašćeno otuđi stvar pre otvaranja stečajnog postupka ili tokom prethodnog stečajnog postupka, a pre stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika, zahtevati da se na njega prenese pravo na protivčinidbu, pod uslovom da protivčinidba nije izvršena. Ukoliko je protivčinidba izvršena, izlučni poverilac ima pravo na naknadu štete i to kao običan stečajni poverilac iz trećeg isplatnog reda.

Izlučni poverilac može, u slučaju da stečajni dužnik neovlašćeno otuđi stvar posle otvaranja stečajnog postupka ili tokom prethodnog stečajnog postupka, a nakon stupanja na dužnost privremenog stečajnog upravnika, zahtevati namirenje iznosa koji odgovara tržišnoj vrednosti stvari. U tom slučaju naknada štete ulazi u obavezu stečajne mase, a izlučni poverilac se namiruje pre isplate potraživanja ostalih stečajnih poverilaca.

Vanda Božić, PhD

Faculty of Law, University of Zagreb, Republic of Croatia

Vladimir Kozar, PhD

*Associate Professor at the Faculty of Law,
University Business Academy in Novi Sad*

UNAUTHORIZED DISPOSAL OF ASSETS IN BANKRUPTCY PROCEEDINGS IN TERMS OF CRIMINAL AND CIVIL LIABILITY

Abstract:

The authors in this paper are dealing with the unauthorized disposal of assets in bankruptcy proceedings in terms of criminal law and civil liability. Unauthorized disposal of assets in the bankruptcy proceedings from the legal aspect includes responsibility for the damage and the right to compensation. Assets may also be disposed after the opening of the bankruptcy proceedings as well as in the previous bankruptcy proceedings after the appointment of a temporary bankruptcy trustee. Compensation for damages enters the obligation of the bankruptcy estate and is settled in accordance with the order of priority, before payment of other bankruptcy creditors. The provisions of the liability for damages caused by the bankruptcy proceedings contain, in addition to the general provisions of the Law on Obligations, the Bankruptcy Act which provides for certain deviations, which will be indicated in the paper. In remarks, given are suggestions de lege ferenda.

Keywords: *unauthorized disposal of assets, bankruptcy proceedings, damages, criminal acts in bankruptcy proceedings, right to separate recovery*

L I T E R A T U R A :

1. Ajnšpiler G., Novi Zakon o stečaju, Zbornik radova "Neka aktuelna pitanja u postupku stečaja", IP "Glosarijum", Beograd, 2010. godina.
2. Bilbija V., „Stečaj – godinu dana primene Zakona o stečaju“, Glasnik Advokatske komore Vojvodine, izdavač Advokatska komora Vojvodine 2011. godina, vol. 71, br. 7-8
3. Božić V, Kozar V, *Kaznenopravna i građanskopravna odgovornost za stečaj i štetu u vezi raspolaganja s imovinom*, Naknada štete i osiguranje, Tematski Zbornik radova međunarodnog značaja, I (2016), str. 232-253.
4. Čolović V, Milijević N, *Stečajni postupak*, Udruženje pravnika Republike Srpske, Banja Luka, 2004
5. Dukić – Mijatović M, *Vodič kroz stečajni postupak*, izdanje autora, Novi Sad, 2010

6. Đorđević Ž. - Stanković V, Obligaciono pravo, Naučna Knjiga, Beograd, 1987
7. Jovanović – Zattila M. i V. Čolović V, Stečajno pravo, Dosije, Beograd, 2007
8. Kozar V, Počuča M. i Stanković I, Opšti stečajni postupak (Komentar Zakona o stečaju sa sudskom praksom i podzakonskim aktima) 1. izd. Beograd: Poslovni biro, 2013
9. Kozar V, Komentar Zakona o parničnom postupku, sa sudskom praksom i registrom pojmova, 2011, «Poslovni biro» d.o.o.
10. Kozar V, Šteta i druge pravne posledice neovlašćenog otuđenja predmeta izlučnog prava, Pravni informator, 6/2011, Intermex, Beograd
11. Kozar V, Komentar stečajnih zakona, «Poslovni biro», Beograd, 2010
12. Kozar V, Počuča M, Šteta u stečajnom postupku, Zbornik referata za XIV redovno savetovanje sa međunarodnim učešćem Udruženja za odštetno pravo (međunarodni naučni skup) “Osiguranje, naknada štete i novi građanski sudski postupci”, 22 – 23. septemabar 2011
13. Kozar V, Petrović Z, Počuča M, Zastupanje pravnih lica u sudskim postupcima (Privredno procesno pravo), «Poslovni biro», Beograd, 2010
14. Kozar V, Pobijanje prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica, “Pravo i privreda,” br.7-9, 2010
15. Krivični zakonik, “Službeni glasnik RS” br. 104/09
16. Perović S, Obligaciono pravo, NIU “Službeni list SFRJ” Beograd, 1986
17. Slijepčević D, Spasić S, Komentar Zakona o stečajnom postupku, Ces Mecon, Beograd, 2006
18. Stanković-Orlić, Stvarno Pravo, Beograd, Naučna Knjiga, 1986
19. Sudska praksa, softverski paket za pravnike, “Intermex”, Beograd, 2011.
20. Vrhovšek M, Kozar V, Naknada štete zbog neovlašćenog otuđenja stvari na kojoj postoji izlučno pravo, «Pravna riječ» časopis za pravnu teoriju i praksu, Udruženje pravnika Republike Srpske, Banja Luka, 2012, broj 32, str. 603 – 617.
21. Zakon o stečaju RS, “Sl. glasnik RS” br. 104/09, 99/11, 71/12 - odluka US i 83/14
22. Zakon o izvršenju i obezbeđenju, “Sl. glasnik RS”, 106/2015 i 106/2016 - autentično tumačenje
23. Zakon o obligacionim odnosima, “Sl. list SFRJ”, br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, “Sl. list SRJ”, br. 31/93 i “Sl. list SCG”, br. 1/2003 - Ustavna povelja
24. Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa, (“Sl. list SFRJ”, br. 6/80 i 36/90, “Sl. list SRJ”, br. 29/96 i “Sl. glasnik RS”, br. 115/2005 - dr. zakon)
25. Zakon o parničnom postupku, (“Sl. glasnik RS”, br. 72/2011, 49/2013 - odluka US, 74/2013 - odluka US i 55/2014)

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

34(497.11)(082)
34(497)(082)

**МЕЂУНАРОДНИ научни скуп “Правнички дани проф.
др Славко Царић” (14 ; 2017 ; Нови Сад)**

Nezavisnost pravosuđa : [zbornik referata sa XIV
međunarodnog naučnog skupa “Pravnički dani prof. dr Slavko
Carić” održanog od 21.-23. septembra 2017. godine u Novom
Sadu] = Independence of the judiciary / priredio, edited by
Milorad Bejatović. - Novi Sad : Pravni fakultet za privredu i
pravosuđe = Faculty of Law for Business and Justice, 2017 (Novi
Sad : Feljton). - 650 str. : ilustr. ; 24 cm

Tiraž 150. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. -
Bibliografija uz svaki rad. - Rezime na engl. jeziku uz svaki rad.

ISBN 978-86-6019-075-0

a) Судство - Независност - Србија - Зборници b) Судство -
Независност - Балканске државе - Зборници
COBISS.SR-ID 315956487